

1. UVOD

1.1. Parlament

U svakoj demokratskoj državi parlament je tijelo koje oličava narodnu suverenost, odnosno koje narodu omogućava da, preko svojih predstavnika, donosi odluke o najvažnijim društvenim i političkim pitanjima. Ustavno politički sistemi velike većine savremenih država poznaju predstavnička tijela (legislature) koja se, između ostalog, međusobno razlikuju već i po samom nazivu. Neki od naziva predstavničkih tijela su: barlaman, cortes, дума, kongres, јirга, majlis, parlament, sabor, skupština (nacionalna, narodna) sobranje, vijeće itd. Međutim, kao sinonim za sve legislature bez obzira na njihov izvorni naziv ustalio se naziv parlament, (engl. *Parliament*, od lat. naziva *parliamentum* koji se po prvi put u Engleskoj pojavljuje u službenoj upotrebi 1242.godine), a kojemu naziv duguje i parlamentarno pravo (engl.*parliamentary law*, tal.*diritto parlamentare*,...) kao posebni dio ustavnog prava koje možemo definisati kao „**kompleks normi kojima je zajedničko to što se odnose na parlament kao ustavni i politički reprezentant narodnog suvereniteta**“.¹

Naravno, nacionalne legislature se osim prema nazivu razlikuju, što je daleko značajnije, još i po funkcijama, unutrašnjoj organizaciji i procedurama, te konačno i po strukturi. Parlamenti prema strukturi mogu biti:

- jednodomni,
- dvodomni
- višedomni

Dvodomni parlament možemo definisati kao parlament koji se strukturno sastoji od prvog, ili donjeg doma, koji je najčešće opšte predstavničko tijelo, te drugog, ili gornjeg doma, kao predstavničkog

---

¹ P.Bačić, „Parlamentarno pravo – uporedne parlamentarne procedure“, Pravni fakultet Split, 2004. str.19.

tijela određenih teritorijalnih zajednica, posebnih društvenih grupa ili interesnih organizacija.

S druge strane, bez obzira na značajne razlike, predstavnička tijela savremenih država imaju i mnogo toga zajedničkog. Riječ je (u pravilu) o kolektivnim tijelima koja obavljaju zakonodavnu funkciju i u svom radu slijede slične procedure, koje svoj izvor imaju u procedurama oblikovanim najprije u britanskom, a zatim i američkom parlamentu. Jedna od zajedničkih karakteristika britanskog i američkog parlamenta jeste upravo njihova dvodomna struktura: predstavničko tijelo u Englekoj čine Donji dom (*House of Commons*) i Gornji dom (*House of Lords*), a u SAD Predstavnički dom (*House of Representatives*) i Senat (*Senate*). Dvodomni parlament ima i Francuska – prvi dom je Nacionalna skupština (*Assemblée nationale*), a drugi (*Senat*). Navedenu strukturu parlamenata zemalja klasične ustavnosti nisu slijedile sve države. Štaviše, mnoge zemlje su preuzele jednodomni sistem.

Najstariji parlament na svijetu je engleski parlament, koji je u svojim počecima bio jednodoman, da bi zatim i to već krajem XIV vijeka započeo dobijati dvodomnu strukturu. Originalni *raison d'être* formiranja dvodomnog predstavničkog tijela leži u želji plemstva i crkvenih dostojanstvenika za odvojenim predstavništvom u odnosu na narod. Kasnije se naravno, formiraju i brojni drugi argumenti kojima se opravdava postojanje bikameralnog sistema.